

ALKOHOLPOLITISKE RETNINGSLINJER

EIGERSUND KOMMUNE 1.10.2024 -30.6.2028

EIGERSUND KOMMUNE
Sammen for alle

Innhold

1. Retningslinjenes formål	0
2. Forvaltning av alkoholloven	0
3. Folkehelseperspektiv	1
4. Næringspolitiske hensyn	2
4.1 Vandelskravene i serverings- og alkoholloven	2
4.2 Krav til kompetanse	2
5. Sentrale mål i retningslinjene	3
5.1 Helsepolitiske og sosiale mål	3
5.2 Næringspolitiske mål	3
6. Bevillingsperiode	4
7. Delegering	4
8. Saksbehandling og administrative forhold	5
8.1 Konseptbegrensninger	1
9. Salg av alkoholholdig drikk	1
10. Salgs- og skjenketider	1
11. Alkoholfrie soner	2
12. Særskilt om ambulerende skjenkebevilling og bevilling for enkelt anledning	2
13. Utendørs skjenkebevilling	2
14. Skjenking om bord i skip/båter	1
15. Skjenkekontroll	1

1. Retningslinjenes formål

Alkoholpolitiske retningslinjer skal fremme alkohollovens formål gjennom god og kompetent forvaltning. Kommunen bærer ansvar for forvaltningen av alkoholloven¹, lovens forarbeider², gjeldende forskrift³ og forskriftens forarbeider⁴. De alkoholpolitiske retningslinjene skal være i samsvar med nasjonal alkoholstrategi -en helsefremmende og solidarisk alkoholpolitikk⁵.

Dette innebærer at retningslinjene skal bygge opp om en helhetlig alkoholpolitikk, og ha som hovedmål å begrense de individuelle og samfunnsmessige skader som alkoholbruk kan medføre. Den samlede alkohol- og bevillingspolitikken skal bidra til å begrense alkoholkonsumet og å forebygge rusvaner som kan ende i misbruk. På samme tid ønsker kommunen å bidra til positiv utøvelse av alkoholpolitikken i salgs- og serveringsbransjen og på denne måten bidra til like konkurransevilkår for driverne. Omsetning av alkoholholdig drikk skal skje i tråd med til enhver tids gjeldende regelverk.

Alkoholpolitiske retningslinjer skal supplere alkohollovens formål og bestemmelser på de områdene kommunen har selvstyrerett.

De alkoholpolitiske retningslinjene bygger på nasjonal alkoholstrategi. Denne er sentral i dette dokumentet da Eigersund kommune ikke har alkoholpolitisk handlingsplan (sist inkludert i kommunens rusmiddelpolitisk handlingsplan 2013-2016). Når kommunen igjen får alkoholpolitisk handlingsplan (gjerne innbakt i rusmiddelpolitisk handlingsplan) skal kommunen sikre en helhetlig ruspolitikk gjennom en revidering av alkoholpolitiske retningslinjer.

2. Forvaltning av alkoholloven

Alkohollovens formål er nedfelt i lovens § 1-1:

«Reguleringen av innførsel og omsetning av alkoholholdig drikk etter denne lov har som mål å begrense i størst mulig utstrekning de samfunnsmessige og individuelle skader som alkoholforbruk kan innebære. Som et ledd i dette sikter loven på å begrense forbruket av alkoholholdige drikkevarer⁶».

Alkohollovens bestemmelser bygger på to forhold hvorpå første del gir kommunen stor grad av lokal selvstyrerett i forkant av tildeling av bevillinger, mens bestemmelsene om sanksjonering gjennom prikktildelingssystemet følger av de nasjonale reglene for dette.

¹ <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1989-06-02-27>

² <https://www.helsedirektoratet.no/rundskriv/alkoholloven>

³ <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2005-06-08-538>

⁴ <https://www.helsedirektoratet.no/rundskriv/alkoholforskriften-med-kommentarer>

⁵ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nasjonal-alkoholstrategi-20212025/id2838096/>

⁶ <https://lovdata.no/lov/1989-06-02-27/§1-1>

Kommunen har stor grad av selvstyret gjennom ansvaret knyttet til tildeling av bevilling, og kan sette vilkår for bevilningene så lenge disse er i tråd med alkohollovens formål.

Alkohol er en særskilt vare og er regulert i særlovgivingen gjennom lov om omsetning av alkoholholdig drikk mv. og forskrift om omsetning av alkoholholdig drikk mv. Både lov og forskrift har utfyllende forarbeider med lovfortolkninger.

Forvaltning av alkoholpolitikken i kommunen berøres også av følgende lover (ikke uttømmende liste):

- forvaltningsloven
- serveringsloven
- helse og omsorgstjenesteloven
- lov om psykisk helsevern
- politiloven
- lov om vakt hold
- diskrimineringsloven

Ved saksbehandling av saker knyttet til salgs- og skjenkebevillinger skal også lokale politivedtekter samt kommunale retningslinjer følges, som for eksempel retningslinjer for torg og uterom.

3. Folkehelseperspektiv

Folkehelsearbeid er felleskapets innsats for å påvirke ulike hensyn som fremmer innbyggernes helse og trivsel, forebygger psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse. Samtidig skal arbeidet beskytte mot ytre helsepåvirkninger, samt arbeid for jevnere fordeling av faktorer som direkte og indirekte påvirker helsen. For kommunen er det en målsetting å redusere skadevirkningene alkoholforbruket påfører den enkelte, deres familier og samfunnet. Dette skal gjenspeiles i kommunens alkoholpolitiske handlingsplan.

Alkoholpolitiske retningslinjer skal bygge på kommunens alkoholpolitiske handlingsplan (del av rusmiddelpolitisk handlingsplan). I fravær av dette som grunnlag for alkoholpolitiske retningslinjer 2024-2028 legges nasjonal alkoholstrategi, samt helsedirektoratets anbefalinger til grunn. Nasjonal alkoholstrategi (2021-2030) er tydelig på at alkohol er regulert av hensyn til folkehelsen og i solidaritet med den gruppen som har en skadelig bruk av alkohol. Det beste virkemiddelet for å redusere skadevirkningene er å redusere det totale alkoholkonsumet. Den tiendedel av befolkningen som drikker mest, konsumerer om lag halvparten av det samlede alkoholforbruket, og det er dette konsumet en antar er mest skadelig. Oslo Economics⁷ gjennomførte nettopp en undersøkelse for å finne tall på hva

⁷ <https://avogtil.no/content/uploads/sites/4/2022/01/220112-Rapport-Samfunnskostnader-ved-alkoholbruk-OE.pdf>

alkohol koster samfunnet, og rapporten peker på at nordmenns alkoholkonsum koster samfunnet 100 milliarder i året.

Fra et folkehelseperspektiv er det viktig å huske på at de viktigste virkemidlene vi har for å begrense alkoholens skadevirkninger er å begrense tilgjengeligheten på alkohol, fremme alkoholfrie arenaer, gjennomføre en forebyggende alkoholpolitikk og innlemme denne i alkoholpolitiske retningslinjer og å slå ned på brudd på reklameforbudet som vurderes å særskilt nå de unge.

Byens serveringssteder skaper gode møteplasser som er med på å motvirke ensomhet og isolasjon. I denne sammenhengen er det naturlig å jobbe for å opprettholde et attraktivt tilbud av samlingssteder i Eigersund. Likevel er det vanskelig å argumentere for at alle disse samlingsstedene skal ha skjenkebevilling. I folkehelseperspektivet er det mer naturlig å sette søkelys på å gjøre det attraktivt å drive et serveringssted som ikke er avhengig av inntekter fra alkoholsalg for å gjøre det bra.

4. Næringspolitiske hensyn

Eigersund kommune ønsker å opprettholde et godt samarbeid med salgs- og skjenkenæringen og offentlige instanser for å skape gode konkurransevilkår og bidra til positiv omdømmebygging for næringen i Eigersund.

Retningslinjene skal sammen med øvrig regelverk skape forutsigbarhet for bransjen gjennom gjensidig forpliktelser. De næringspolitiske hensynene skal så langt det lar seg gjøre innenfor alkohollovens formål ivareta kommuneplanens bestemmelser og mål.

4.1 Vandelskravene i serverings- og alkoholloven

Det ligger nedfelt i loven at formålet bak vandelskravet er å bekjempe ulike former for kriminalitet. Det følger av rettskildehierarkiet⁸ hvordan vandelskravene skal vurderes og kommunens vurdering kan overprøves av klageinstans og rettsvesen.

Kommunedirektøren gjennomfører årlig dialogforum med arbeidstilsyn og politi, samt andre aktuelle myndigheter der det er hensiktsmessig.

4.2 Krav til kompetanse

Ansatte som skal skjenke alkohol skal ha bestått kurs i ansvarlig vertskap (AV). Eigersund kommune gjennomfører AV kurs lokalt en gang i året hvor deltakelse er gratis og dekkes av bevillingsgebyrene. AV kurs kan også gjennomføres ved deltakelse på kurs i regi Rogaland brann og redning eller gjennomføring av digitalt AV kurs.

⁸ Lovens ordlyd, lovens formål og forarbeider, EMK/EØS, rettspraksis, forvaltningspraksis og deretter reelle hensyn

Det gjennomføres 2 årlige dialogmøter med næringen hvor også politi og skjenkekontroll deltar. På disse møtene skal styrer og/eller stedfortreder for bevillingsstedene delta med mindre de får unntak.

5. Sentrale mål i retningslinjene

Alkoholpolitiske retningslinjer skal bygge på alkohollovens formål, nasjonal alkoholstrategi samt kommunens alkoholpolitiske handlingsplan. Alkohollovens formål er å redusere det skadelige alkoholkonsumet blant befolkningen og den beste måten å gjøre dette på er å redusere det totale alkoholkonsumet. Lokal statistikk skal derfor også vektlegges i retningslinjene.

Alkoholloven er en helsepolitisk lov hvor sosiale og helsemessige hensyn skal ilegges stor vekt. Næringspolitiske hensyn kan vektlegges der det fremmer alkohollovens formål.

5.1 Helsepolitiske og sosiale mål

Barn, unge og unge voksne utgjør sammen med personer som har et utfordrende forhold til alkohol en viktig målgruppe i det forebyggende arbeidet. Det er derfor viktig å opprettholde alkoholfrie soner og arrangementer som er lett tilgjengelig for disse gruppene.

- a) Redusere totalkonsumet av alkohol
- b) Hindre tilgang på alkohol til mindreårige
- c) Sikre alkoholfrie soner spesielt i forhold til barn og unge
- d) Hindre overskjenking
- e) Holdningsskapende arbeid gjennom kommunens samarbeid med Av- og til
- f) Vektlegge kompetanseheving hos salgs- og skjenkestedene i kommunen
- g) Gjennom regulert tilgjengelighet til alkohol sikre reduksjon av vold, uro og støy i kommunen
- h) Sikre trygge, gode og varierte møteplasser

5.2 Næringspolitiske mål

Det er et mål for Eigersund kommune å ha trygge, gode og varierte møteplasser for innbyggere og tilreisende i byens restauranter, puber og spisesteder. Eigersund kommune er opptatt av å hindre diskriminering og sikre tilgjengelighet for alle.

- a) Kommunen skal bistå med kompetansehevende tiltak for næringen gjennom veiledning og kurs
- b) Sikre forutsigbarhet for bransjen gjennom tydeliggjøring av regelverk og gode styrende lokale retningslinjer
- c) Sikre likebehandling

6. Bevillingsperiode

Kommunale salgs- og skjenkebevillinger gis for inntil fire år av gangen. Ny bevillingsperiode løper fra 1.10.2024 til 30.6.2028.

Søknad om salgs- og skjenkebevilling for neste bevillingsperiode skal være mottatt av kommunen innen 31.12.2027 for å sikre forsvarlig saksbehandling av søknad før bevillingsperioden utløper 30.6.2028.

7. Delegering

1. Ansvar og delegering til politiske utvalg og administrasjonen er fastsatt gjennom [kommunens delegeringsreglement](#).
2. De alkoholpolitiske retningslinjene utarbeides og godkjennes av Kommunestyret etter innstilling fra Levekårsutvalget.
3. Levekårsutvalget har ansvar for det rusforebyggende arbeidet, samt å gi uttalelser i saker etter alkoholloven.
4. Bevilling til salg av alkoholholdig drikk i butikk fornyes automatisk.
 - a. Dersom salgsstedet har fått tildelt prikker eller anmerkninger i foregående bevillingsperiode saksbehandles bevillingen administrativt.
5. Bevilling til skjenking av alkoholholdig drikk saksbehandles og tildeles administrativt med mindre det foreligger et eller flere av følgende unntak:
 - a. Søknader av prinsipiell art.
 - b. Skjenkestedets bevilling har vært inndratt i løpet av foregående bevillingsperiode.
6. Tildeling av midlertidig bevilling ved drift på overgangsregel⁹ delegeres administrativt.
7. Søknad om innførsel av alkohol, jf. alkoholloven § 2-1, første ledd/§ 4-2, tredje ledd, må ha som klar forutsetning at det ønskes innført et spesielt, tilrettelagt alkoholholdig produkt fra utlandet som kan supplere volumproduktene som tilbys gjestene. Dette må komme klart frem i søknad og dokumentasjon som legges til grunn for saksbehandlingen og vedtaket som også i disse saker delegeres administrativt.
 - a. Som spesial øl regnes øl som brygges med ingredienser og/eller metoder som skiller dem særskilt fra sortimentet som allerede er tilgjengelig gjennom etablerte importkanaler.
8. Søknader om bevilling for enkelt anledning og ambulerende skjenkebevilling, samt utvidelse av eksisterende bevilling for en enkelt anledning delegeres til kommunedirektør.

⁹ <https://lovdata.no/forskrift/2005-06-08-538/§6-1>

- a. Gebyr for ambulerende bevilling følger makssatsen etter årlig regulering, jf. alkoholforskriftens § 6-310.
 - b. Gebyr for enkelt anledning beregnes etter alkoholforskriften § 6-2, men aldri lavere enn fastsatt gebyrbeløp i forskriftens § 6-3.
9. Godkjenning ved skifte av styrer og stedfortreder delegeres til kommunedirektør.
 10. Administrasjonen tildeler prikker i henhold til alkoholforskriften § 10 jf. alkoholloven § 1-8.
 11. Dersom en bevillingshaver i løpet av en periode på to år er tildelt 12 prikker, skal inndragningssaken behandles administrativt. Inndragningssaker blir lagt som referatsak til Levekårsutvalget.

8. Saksbehandling og administrative forhold

1. Skjenkelokalets beliggenhet og størrelse, samt målgruppen for virksomheten skal tillegges vekt. Negativ erfaring med tidligere driftsform, lokalets egnethet og hensynet til lokalmiljøet eller bebyggelse skal trekkes inn i vurderingen.
 2. Uttalelser i tilknytning til søknader om salgs- og skjenkebevillinger skal innhentes fra sosialtjenesten, politiet og fra skatte- og avgiftsmyndigheten. Det kan innhentes uttalelser fra øvrige offentlige instanser i tråd med serverings- og alkoholloven samt instanser som vil bli vesentlig berørt av at det gis salgs- eller skjenkebevilling (f. eks byggeier, skole, ungdomsklubb, senterledelse o.a.). Det kan også innhentes uttalelse fra SLT og SLT+ koordinator samt folkehelsekoordinator.
 3. Ved tildeling av skjenkebevilling for gjentakende større arrangement (bevilling for enkelt anledning) skal det stilles krav om kurs i Ansvarlig vertskap for styrer og stedfortreder.
 4. Det skal gjennomføres vandelsvurdering i tråd med lovverket. Kommunen har ikke egne retningslinjer for vurdering av vandel men ser til andre kommuner med større juridiske avdelinger for god forvaltningsrettslig praksis.
 5. Salgs- og skjenkesteder skal rapportere omsatt mengde alkoholholdig drikk til kommunen innen utgangen av februar hvert år. Omsatt mengde skal differensieres i antall liter øl, vin og brennevin.
 6. Levekårsutvalget skal få årsrapport på alkoholfagfeltet. Rapporten skal inneholde oversikt over antall solgte liter øl, vin og brennevin, administrative tildelte prikkbelastninger samt årsmelding fra salgs-/skjenkekontrollen. Rapporten skal gi et helhetsbilde på alkohollovsforvaltningen i Eigersund kommune.
 7. Når skjenkebevilling er gitt til et omsøkt konsept, og dette endres vesentlig, må det søkes om ny skjenkebevilling.
-

8. Bevillingsgebyr og omsetningsgebyr benyttes i tråd med lovens hensikt og skal dekke kontroll av bevillingsvedtak, saksbehandling og oppfølging av vilkår i alkoholpolitiske retningslinjer.
 - a. Det avsettes årlig 50.000, - kroner fra disse midlene til alkoholfrie skoleball for ungdomstrinnet.

8.1 Konseptbegrensninger

1. Det gis ikke fast eller annen skjenkebevilling til skjenkesteder eller konsepter hvor striptease eller annen diskriminerende adferd framføres.
2. Det gis ikke fast eller annen skjenkebevilling til klubber som politiet definerer som 1 % klubber.
3. Det gis ikke skjenkebevilling i boligområder utenfor sentrum med unntak av skjenkesteder som hadde slik bevilling i forrige bevillingsperiode.

9. Salg av alkoholholdig drikk

1. Det gis ikke salgsbevilling til kiosk. Det er omsetningen av vareslagene som er avgjørende for hvorvidt stedet regnes som en dagligvarebutikk eller som en kiosk. Vareutvalget i hyllene er ikke tilstrekkelig.
2. Hjemlevering/nettsalg av alkohol vil gjøre alkohol lettere tilgjengelig for innbyggerne og tillates ikke.
3. Salg av alkoholholdig drikk fra ubetjent butikk tillates ikke.

10. Salgs- og skjenketider

1. Salg av alkoholholdig drikk med høyest 4,7 volumprosent alkohol kan skje fra **kl. 08.00** til **kl. 20.00**. Dager før søn- og helligdager skal salget opphøre **kl. 18.00**. Dette gjelder ikke dagen før Kristi Himmelfartsdag.
2. Serverings- og skjenkesteder kan alle dager ha åpnings- og skjenketid for brennevin til **kl. 01.00** og øl og vin til **kl. 02.00**. Skjenketiden er lik inne og ute. Lukningstid for skjenkesteder er senest **kl. 02.30**.
3. Nyttårsaften og påskeaften settes maksimal skjenketid for alkoholholdig drikk gruppe 1 og 2 (øl og vin) til **kl. 02.30** og lukningstiden for skjenkestedet skal da være senest **kl. 03.00**.

11. Alkoholfrie soner

Det er godt dokumentert sammenheng mellom økt tilgjengelighet til alkohol og økt alkoholkonsum. Det er viktig for kommunen å skape alkoholfrie soner, særlig av hensyn til barn, unge og voksne med et utfordrende forhold til alkohol.

Det gis ikke permanent skjenkebevilling for øl, vin og brennevin til serveringssteder i tilknytning til følgende lokaliteter/områder:

1. Idrettsanlegg og idrettshaller
2. Skoler og barnehager
3. Helsestudio og lignende
4. Gatekjøkken og storkiosker
5. Aktivitets- og fritidssenter med konsept som retter seg mot barn og unge
 - a. Det kan gjøres unntak fra bestemmelsen ved å begrense skjenketiden til de tider på døgnet hvor det er naturlig at barn og mindreårige ikke oppholder seg i lokalet

Det kan gjøres unntak fra de alkoholfrie sonene som omtalt i punkt 11.1-11.5 for sluttet selskap og for en enkelt anledning. Skjenketiden begrenses da til de tider av døgnet hvor barn og unge ikke gjør seg nytte av lokalene/anlegget.

12. Særskilt om ambulerende skjenkebevilling og bevilling for enkelt anledning

Det videreføres en ordning med ambulerende skjenkebevillinger for øl, vin og brennevin til deltakere i sluttet selskap. Kommunestyret oppretter 20 slike årlige bevillinger.

Bevilling for enkelt anledning ved festivaler og lignende arrangementer plikter å ha tilgjengelig gratis vann på området.

13. Utendørs skjenkebevilling

1. For å få skjenkebevilling ved uteservering må bevillingssøker dokumentere at:
 - a. det foreligger tillatelse fra grunneier (offentlig/privat) til å disponere arealet til formålet
 - b. politiet og mattilsynet godkjenner tiltaket, herunder lokaliseringen
 - c. skjenkearealet vil bli tilstrekkelig avgrenset før oppstart av driften

- d. plan- og bygningsmyndighetene har godkjent uteserveringen med eventuelle innretninger og at tiltaket er i tråd med gjeldende reguleringsplan for området

14. Skjenking om bord i skip/båter

Skip/båter som starter og avslutter sine turer i andre kommuner enn Eigersund kommune trenger ikke skjenkebevilling i Eigersund kommune. Dette betyr at man kan passere i Eigersund kommunes farvann mens det konsumeres alkoholholdig drikk.

Skip/båter som starter og avslutter sine turer i andre kommuner kan hente opp og sette i land passasjerer i Eigersund kommune uten skjenkebevilling.

Skip/båter som starter og avslutter sine turer i Eigersund kommune kan skjenke alkoholholdig drikk dersom det er gitt kommunal skjenkebevilling for enkelt anledning. Det vil bli avkrevd bevillingsgebyr i forbindelse med disse.

15. Skjenkekontroll

1. Kontrollere med salg- og skjenking av alkohol i Eigersund kommune foretas av ekstern kontrollmyndighet
2. Ved brudd på bestemmelser på alkohollovens virkeområde må påregnes hyppigere kontroller i bevillingsperioden
3. Dersom bevillingshaver i løpet av en periode på to år er tildelt til sammen 12 prikker, skal bevillingen inndras, jf. alkoholforskriften § 10. Dersom det i løpet av toårsperioden blir tildelt flere enn 12 prikker skal lengden på inndragningen gjenspeile overtredelsenes alvorlighetsgrad og følge alkoholforskriften § 10-1, samt §§ 10-2 til 10-6